

БУГУНГИ КУНДА ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ БИЛИШНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ

Сайдивалиева Барно Саидбахромовна

Тошкент давлат транспорт университети

“Чет тиллари” кафедраси ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада бугунги кунда мамлакатимизда хорижий тилларни ўрганишнинг долзарблиги ва зарурлигининг аҳамияти ҳақида сўз юритилади. Чет тилларини ўрганишнинг асосий сабаблари ва бу кундалик ва профессионал соҳаларда берадиган афзалликлари ҳақида сўз юритилган.

Калим сўзлар: *Хорижий тиллар, инглиз тили, алоқа воситалари, таълим-тарбия, мантиқий фикрлаш, фаолият, касбий фаолият, интеграцияси, қизиқиш.*

ABSTRACT

This article talks about the relevance and necessity of learning foreign languages in our country today. The main reasons for learning foreign languages and the benefits it gives in everyday and professional fields are discussed.

Key words: *Foreign languages, English language, means of communication, education, logical thinking, activity, professional activity, integration, interest.*

КИРИШ

Бугун жаҳонда хорижий тилини ўрганиш замонавий инсон ҳаётининг муҳим таркибий қисмларидан биридир. Чет тилини билиш бугунги кунда нафақат орзу, балки зарур. Бугунги кунда чет тилини билиш истагида бўлганлар кўпайиб бормоқда, чунки бу билим уларга янги имкониятлар беради, маънавий дунёсини бойитмоқда. Идеал ҳолда, билимли, шуҳратпараст одам бир нечта хорижий тилларни билиши, уларни доимий равишда сайқаллаши ва яхшилаши керак, чунки чет тилларини ўрганиш умуман зерикарли жараён эмас.

Бу дунёқарашни ривожлантирадиган, мантиқий фикрлашни, фикрларингизни қисқа ва аниқ ифода этиш қобилиятини яхшилашга имкон берадиган ижодий, ҳаяжонли фаолият ҳисобланади. Кейинги йилларда хорижий тилларни ўрганишга яна қизиқиш ортди. Шу билан бирга, одамлар онги ва фаолиятига таъсир қилишда чет тилларининг роли ортиб бормоқда. Шунинг ҳам ҳисобга олиш керакки, тилларни билиш шахсий ва профессионал мулоқотда муҳим рол ўйнаши ва баъзи афзалликларни бериши мумкин.

Жаҳон глобаллашуви ва интеграцияси натижасида ҳаётимизнинг барча жабҳаларида маданиятлараро алоқалар жадал суръатлар билан ўсиб

борди: маданиятлараро мулоқотнинг турли хил вазияtlари пайдо бўлди, масалан, мактаб ва университетда алмашиш учун ўқиш, олимлар учун амалиёт, халқаро конференциялар, қўшма корхоналар, сайёҳлик саёҳатлари, кўргазмалар ва ҳоказо. Шундай қилиб, хорижий тилларни билиш ижтимоий маконда муваффақиятли мослашиш шартларидан биридир.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Хорижий тилларни билиш муваффақиятли одамларни тарбиялашнинг ажралмас қисмидир. Ушбу элементни энди деярли ҳар доим давлат ва тижорат ташкилотларининг кадрлар бўлимининг сўровномаларида топиш мумкин. Ўз она тилидан ташқари камида биттасини биладиганлар иш берувчиларда янада қулай таассурот қолдирадilar. Замонавий инсоннинг шахсий ва касбий ривожланиши хорижий тилларни билмасдан амалга оширилмайди. Турли маданият вакиллари билан мулоқот қилиш қобилияти уфқларни ривожлантиришга ёрдам беради ва мартаба зинапоясига кўтарилиш, фойдали алоқалар ўрнатиш имконини беради. Бугунги кунда иш берувчилар хорижий тилларни билишни мамнуният билан қабул қилишади. Ҳозирда инглиз тили энг оммабоп ва катта аҳамиятга эга бўлган тиллардан биридир. Инглиз тили халқаро мулоқот тилидир. Бу навигация, авиация, адабиёт, таълим, замонавий мусиқа, халқаро спорт, туризм ва дастурлаш тили. Дунёдаги ёзишмаларнинг 80 % инглиз тилида мулоқат олиб борилади, радиостанцияларнинг 65 % инглиз тилида эшиттиришлар ва мусикалар тақдим этади, жаҳон даврий нашрларининг ярмидан кўпи инглиз тилида чоп этилади, 80% маълумот шу тилда сақланади. Инглиз тили бугунги кунда дунёдаги энг кенг тарқалган тил бўлиб, 400 миллиондан ортиқ киши бу тилда биринчи тил сифатида гапиради, лекин бу тилда чет тили сифатида гапирадиганлар уч баробар кўп Бироқ, инглиз тилидан ташқари, баъзи компаниялар иккинчи хорижий тилини билишни талаб қилади, масалан, немис ёки франтсуз. Энг машҳур тиллар рейтинги бойича немис тили инглиз тилидан кейин иккинчи ўринда туради, чунки Германия бугунги кунда иқтисодий жиҳатдан энг барқарор мамлакатлардан биридир. Бироқ, маълум бир тил фойдасига танлов қилиш, инсон унга ҳақиқатан ҳам керакми ёки ёққлигини таҳлил қилиши керак. Бугунги кунда кўплаб юқори малакали мутахассислар нафақат ўз касбий фаолиятида билим ва тажрибани, балки ҳам билишни талаб қилади. Мисол учун, инглиз тилини билмасдан маркетинг ва жамоатчилик билан алоқалар соҳасида амалга ошириш қийин.

Хорижий тилларни билишнинг аҳамиятини ортиқча баҳолаб бўлмайди. Замонавий алоқа ва мулоқат воситаларининг аксарияти маълум даражада тилда гапирадиган одамларга қаратилган. Масалан, кундалик ҳаётда биз тез-тез

инглиз тилига дуч келамиз - Интернет, музика, хорижий товарларнинг изохлари, ўзбек тилида тавсифи кўпинча зикна ва ҳар доим ҳам истеъмолчи талабларига жавоб бермайди ва ҳоказо, иш муҳотида ахборот технологиялари жуда катта, бу эрда чет тилларини билиш тўлиқ ва малакали иш яратишга ёрдам беради .

XX-асрдан бошлаб инглиз тилининг роли инсон муваффақияти ва билим олиш кўрсаткичларидан бири сифатида ортиб бормоқда, бу эса уни мамлакатимизнинг аксарият таълим муассасаларида, ўрта ва олий мактабларда янада жадал ва чуқурроқ ўқитишни бевосита тақозо этади. Ўз карерасини қуришда инглиз тилини юқори даражада биладиган талабалар ўзларининг касбий фаолияти соҳасида энг сўнгги сифат стандартларини амалга ошириш имкониятига эга бўлишлари мумкин.

Инглиз тилини нафақат билиш, балки уни тушуниш, уни ўрганиш жараёнида олинган кўникмалардан фойдалана олиш ҳам муҳимдир. Эндиликда замонавий таълим стандартлари замонавий ижтимоий-иқтисодий шароитларга мослаша оладиган билимли, фикрлайдиган ва ижодий ривожланган шахсни тайёрлашга қаратилган. "Мутахассиснинг шахсий ва касбий шаклланиши ва ривожланишининг глобал стратегиясининг зарурий таркибий қисми сифатида унинг коммуникатив компетенциясини шакллантириш учун уни касбий тайёрлашда хорижий тилининг воситалари ва имкониятларидан мақсадли фойдаланиш керак" деб ҳисобланади.

Кўпгина талабалар нафақат инглиз тилини, балки камида бир ёки иккита хорижий тилини ўрганишга кўпроқ вақтларини ажратишини қўришимиз мумкин. Сиз инглиз, француз, немис ва хитой тилларининг комбинациясини топишингиз мумкин. Шунингдек, хорижий тилларини билиш чет элда таълим олишингизга ёрдам беради. Бундай таълим мавжуд бўлганига қўшимча бўлиши мумкин ёки асосий, келажакдаги касбий фаолият билан бевосита боғлиқ бўлиши мумкин. Қайд этилишича, хорижий тилларни яхши биладиган талабалар илмий ишларда фаолроқ иштирок этадилар, турли талаба ташкилотларига қабул қилинадилар, халқаро конференцияларда институт вакили бўлишлари ва грантларда иштирок этишларига рухсат берилади, бу эса уларга келгусида ўз билимларини ошириш имконини беради, таълим тизимида молиявий ёрдам олиш (келажакда бу уларнинг касбий фаолиятига ҳам таъсир қилиши мумкин), бу нафақат уларнинг обрўсини, балки улар вакили бўлган университетнинг нуфузини ҳам оширади. Тилни биладиган талабалар нафақат бебаҳо тажриба орттиришга ёрдам берадиган, балки хорижий бизнес тузилмаси билан танишиш, сўнгги ишланмалар ва ривожланиш тенденциялари билан танишиш, қизиқиш, тилни яхшилаш ва мамлакат маданияти ҳақидаги

билимларни кенгайтириш имконини берадиган дастурларда амалиёт ўташ имкониятига эга.

Иш берувчилар ўз ходимлари сифатида ушбу тилни қўллаш интенсивлигидан қатъий назар сўзлашувчи мутахассисларга эга бўлишдан манфаатдор. Истисно - бу катта иш тажрибасига эга бўлган ноёб мутахассислар, аммо бу эрда тилни биладиган номзод барибир идеал бўлади. Тилни билиш даражаси инсоннинг таълим даражаси ва унинг компания учун истиқболлари кўрсаткичи бўлиб хизмат қилади. Ва лавозим қанчалик баланд бўлса, тилни билиш учун талаблар шунчалик жиддий бўлади. Юқори раҳбарият "сукут бўйича" инглиз тилида гапиради, чунки у ҳам обрў ва имидж элементидир.

Ғарбпараст компанияларнинг иш тили инглиз тили бўлиб, унда барча ички ҳужжатлар, ёзишмалар ва учрашувлар олиб борилади. Халқаро компанияларда хорижий тилларни билиш барча мутахассислар учун мажбурий талаб ҳисобланади. Инглиз тилини билиш - бу хорижий бозорларда ишлайдиган ёки хорижий ҳамкорлари бўлган компанияларда ишга жойлашиш шартларидан бири ва Ўзбекистонда бундай ҳамкорлар тобора кўпайиб бормоқда. Бундан ташқари, бундай талаб нафақат "юқори" лавозимларга номзодлар учун, балки ўрта даражадаги ходимлар учун ҳам ўрнатилади. Иш ўринлари эълоларининг 30 % да иш берувчилар номзоддан лавозимга қараб асосий, оғзаки ёки равон инглиз тилини билишни талаб қилади. Ушбу билимларни синовдан ўтказиш, қоида тариқасида, резюмени кўриб чиқиш ва биринчи суҳбат босқичида амалга оширилади. Ўзбекистон ташкилотларига келсак, уларнинг кўпчилиги хорижий ҳамкорлар билан ҳамкорлик қилади ва ўз ходимларининг инглиз тилини билишларини ҳам хоҳлайди. Аммо шуни таъкидлаш керакки, Ўзбекистон компанияларининг чекланган сони профессионал таълим ва чет тилидан фаол фойдаланишни талаб қиладиган лавозимларга эга.

Тил ўрганиш, агар у шахснинг ўзи шуғулланадиган бизнес билан боғлиқ бўлса, муваффақиятли бўлиши мумкин. Турли касбий вазиятларни таҳлил қилиб, тил ўрганувчи бир гуруҳга бирлаштирилган сўз ва ибораларнинг бутун мажмуасини ўзлаштиради, шунда ҳар бир кейинги янги ибора аввалгисининг табиий натижаси бўлиб чиқади. Бу одамга инглиз тилининг унинг касбий фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини акс эттирувчи жиҳатларига чуқурроқ ва тўлиқ эътибор қаратиш имконини беради, шунинг учун ўқув жараёни нисбатан содда, осон ва аниқ бўлиши мумкин.

Шундай қилиб, хорижий тилларни ўрганиш биринчи қарашда кўринадиган даражада осон эмас. Бу кўп вақт ва куч талаб қиладиган узок ва мураккаб жараён. Хорижий тилларни ўрганишда мотивацияни кучайтиришга ёрдам

берадиган сабаблар ҳам ҳар хил. Улардан баъзилари амалийдир. Бошқалар табиатан интеллектуалдир. Бошқалар сентиментал кўриниши мумкин. хорижий тилларни билишнинг бугунги кундаги мотивасия берувчи омилларни кўриб чиқамиз.

ХУЛОСА

Хулоса қилиш мумкинки, бир фан бўйича билимларни ўзлаштириб, бошқасини ўзлаштириш усулини ўзлаштириш жараёнида ўқувчиларнинг аналитик-синтетик фаолиятига маълум масалаларни ечишда кўпроқ мақсадлилики киритади, мустақил иш усуллариининг фаоллигини оширади, яхши билим олишини таъминлайди. Ақлий фаолиятни ташкил этиш ва ниҳоят, умумий ва хусусий муаммоларни ҳал қилишда мантикий кетмакетлики ишлаб чиқишга ёрдам бўлади. Улар ўқитишга комплекс ёндашув ва унинг таълим билан бирлигини мустаҳкамлаш воситаси сифатида намоён бўлади. Ўқувчиларнинг ўқув фаолиятида фанлараро алоқаларни амалга оширишни фаоллаштириш, билимларни тизимлаштириш, мустақил фикрлаш ва когнитив қизиқишни шакллантиришнинг дидактик шарти бўлиб хизмат қилади.

REFERENCES

1. Bakhtiyarovna, Y. M., Shukhratovna, S. I., Izatullaevna, I. I., Muydinjanovna, Y. D., Yurevna, F. L., & Mamadjanovna, K. M. (2022). INDEPENDENT EXTRACURRICULAR WORK OF STUDENTS OF TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF A CREDIT MODULAR SYSTEM. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 3302-3305.
2. Yuldosheva, M. B. (2022). THE STYLISTIC SIGNIFICANCE OF TRANSLATING PORTRAITS UZBEK NOVELS INTO ENGLISH. *Academic research in educational sciences*, 3(2), 224-228.
3. Yuldasheva, M. B. (2020). HISTORY OF THE ENGLISH UZBEK TRANSLATION. *Theoretical & Applied Science*, (3), 11-14.
4. Yuldasheva Ma'Mura Bahtiyarovna (2020). The organization of the mental lexicon. *Наука, образование и культура*, (1 (45)), 44-45.
5. Bakhtiyarovna, Y. M. (2022). RELATION OF COMPARATIVE STYLISTICS WITH TRANSLATION THEORY.
6. Saydivaliyeva, B. S. (2021). ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL SIGNIFICANT QUALITIES. *Экономика и социум*, (3-1), 273-277.
7. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=45770178>

8. Saydivaliyeva, B. S. (2021). ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL SIGNIFICANT QUALITIES. Экономика и социум, (3-1), 273-277.
9. Mustaeva, G. S., Saidivalieva, B. S., & Ataeva, G. B. (2022, June). Features of professional vocabulary and its difference from terms. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2432, No. 1, p. 060017). AIP Publishing LLC.
10. Mustaeva, G. S., Saidivalieva, B. S., & Ataeva, G. B. (2022, June). Features of professional vocabulary and its difference from terms. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2432, No. 1, p. 060017). AIP Publishing LLC.
11. 10.Насиба Шарифовна Юнусова, & Муслимахон Яхяева (2022). МОЛОДЕЖЬ И ИНФОРМАЦИОННАЯ СРЕДА. Academic research in educational sciences, 3 (10), 372-376.
12. Н. Ш. Юнусова (2022). ЁШ МУТАХАССИСЛАРНИ ТАРБИЯЛАШДА ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ. Academic research in educational sciences, 3 (TSTU Conference 1), 339-341.
13. Юнусова, Н. Ш., Назарова, Н. Ж., & Жуманиязова, Н. С. (2022). Педагогларда касбий компетенцияни такомиллаштириш (олий таълим тизими мисолида). Современное образование (Узбекистан), (6 (115)), 9-16.
14. Н. Ш. Юнусова, Жавлон Алимухаммедов, & Мухаммад Суяров (2022). ТРАНСПОРТ СОҲАСИДА МУТАХАССИСЛАРНИ ТАЙЁРЛАШДА ДИН ВА АХЛОҚ МАСАЛАЛАРИ. Academic research in educational sciences, 3 (TSTU Conference 1), 222-226.
15. Sharifovna, Y. N. (2021). Theoretical Fundamentals of Spiritual Culture Research. American Journal of Social and Humanitarian Research, 2(9), 111-115.
16. Akbarova, L. U. (2022). SOME PROBLEMS OF LIFELONG EDUCATION IN UZBEKISTAN IN THE CONDITIONS OF A MARKET ECONOMY. Journal of new century innovations, 16(1), 130-132
17. Saidahrolovich, K. S., Upashevna, A. L., & Abduxamitovna, F. M. (2022). Factors Affecting Supply and Demand in The Automobile Industry of The Republic of Uzbekistan. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, 5, 1-6.
18. Upashovna, A. L. (2022). The Impact of Information Warfare on the Socio-Economic Development of Society and the Issue of Information Security. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(1), 245-248.
19. Saidahrolovich, K. S., Upashevna, A. L., & Abduxamitovna, F. M. (2022). Factors Affecting Supply and Demand in The Automobile Industry of The Republic of Uzbekistan. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, 5, 1-6.

20. Upashovna, A. L. (2022). The Impact of Information Warfare on the Socio-Economic Development of Society and the Issue of Information Security. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(1), 245-248.
21. Акбарова, Л. У., Бексултонов, А. Б., & Иляшов, Б. А. (2021). БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА. In Multidiscipline Proceedings of Digital Fashion Conference (Vol. 1, No. 2).